

FAD 2019 - Festival Amatérského Divadla Párovské Háje

21.- 24.3. 2019

HODNOTIACA SPRÁVA VYBRANÝCH PREDSTAVENÍ

Miro Zwiefelhofer

DS EFTROJKA – Teraz nie Janka, pracujem

Tanečno-pohybová inscenácia nitrianskeho súboru bola príjemným otvorením i oživením programu FAD 2019. Samotný základný príbeh, ktorý sa zaoberal časovou zaneprázdnenosťou rodičov, ktorí následne nemôžu venovať dostatok pozornosti svojim deťom nie je ničím zásadne objavným. Je logické, že súbory pri ZUŠ často siahajú po podobných témach. To však nie je výčitka, naopak inscenácia potvrdzuje, že aj na overených témach možno postaviť technicky a komunikačne čisté a presné javiskové diela. Spomenúť treba samozrejme interpretačný potenciál oboch tanečníkov. Okrem prirodzených pohybových daností treba oceniť ich schopnosť vzájomnej interakcie na javisku, ktorá podporuje čitateľnosť vzťahov. Pokiaľ ide o interpretov na javisku, je na diskusiu, ako vyriešiť účasť živého hudobníka na scéne. Pre čistotu tvaru by bolo možno vhodné považovať, či ho „nepriznať“. Nemyslím tým jeho priame zapojenie do príbehu, skôr otázku svetelného dizajnu, či mizanscény, hoci chápem, že v podmienkach neprofesionálneho divadla je otázka osvetlenia scény vždy veľmi špecifická. Celkovo inscenáciu vnímam ako jednoduchšiu, no čistý tvar. Možnosti jeho ďalšieho rozvíjania sú preto skôr v rovine choreografických a režijných ciest, ktoré môžem naznačiť, no rozhodne nechcem a nemôžem diktovať. Potenciál predstavuje napríklad ďalšie rozvíjanie formálnej interakcie oboch účinkujúcich. Napríklad práca s emočne chladnejším, strohejším a ostrým charakterom výrazového a choreografického aparátu mužského predstaviteľa v kontraste k priestorovo rozvinutejším elastickejším dynamickejším aparátom ženskej predstaviteľky. Inak povedané, rozvinúť choreograficky vzťah medzi zaneprázdneným racionálnejším a „usedenejším“ otcom a živšou emočnejšou a pozornosť vyžadujúcou dcérou. Príkladom môže byť vytvorenie kontrastu medzi Otcom, ktorý bude choreograficky viac „ukotvený“ k svojej stoličke a priestorovo variabilnejšou Jankou, čo by napríklad pomohlo aj väčšiemu využitiu hĺbky javiska, ktoré v súčasnom stave inscenácie príliš nerozvíja. Ďalší kontrast môže predstavovať rozvíjanie kontrastu medzi výrazovým aparátom vychádzajúcim primárne z prvkov súčasného konceptuálneho tanca (Otec) a choreografiou využívajúcou gymnastické skúsenosti a danosti ženskej predstaviteľky. Ďalšie rozvíjanie inscenácie v jej šírke aj hĺbke so sebou samozrejme nesie aj riziko narušenie už dosiahnutej čistoty javiskového tvaru, čo je však už prirodzená daň.

DS DRIM – za Veľkým zošitom

Text resp. texty, ktoré tvoria trilógiu Veľký zošit autorky Agoty Kristof patrí/patria medzi tie literárne diela dvadsiateho storočia, ktoré popri umeleckých kvalitách dokázali zaznamenať aj výrazný ohlas. Istému návratu do povedomia nepochybne pomohla aj filmové spracovanie z roku 2013 v lokálnom kontexte zas úspešná inscenácia Divadla Andreja Bagara. Rovnako je logické, že vzbudili záujem o tvorkyň a tvorcov z nitrianskeho súboru. Popri silnom príbehu, ktorý sa dotýka aktuálnych tém ako napríklad hrozba vojny, je podstatný aj princíp stretu detí s dospelým svetom a pod. Inscenácia nitrianskeho súboru dokáže zachytiť špecifický chaos a rozvrat charakteristický pre oblasti vojnového konfliktu, drsnosť príbehu, no najmä osudov postáv, a to bez toho, aby sa tvorcovia uchýľovali k prvoplánovému, zbytočne popisnému postupom. Citlivo a presne sa narába aj so špecifickým slovníkom pôvodnej predlohy, ktorý realitu zbytočne neestetizuje. Bohužiaľ najvýraznejší nedostatok inscenácie sa vinie celou jej dĺžkou. Je ním monotónny a rozvláchny charakter celého javiskového tvaru. Ťažko v tomto ohľade vstupovať z pohľadu hodnotiteľa do tvorivého procesu. Zmeny, ktoré by dynamike diela diela pomohli, totiž budú mať logicky vplyv na kompaktnosť diela, čo bez citlivého prístupu môže v konečnom dôsledku výslednému tvaru viac ublížiť, než pomohli. Tento typ zmien navyše nie je záležitosťou jednorázového vstupu do diela, ale systémovým prvkom, ktorý má svoj vývoj a logiku v celom rozsahu inscenácie. Nemyslím preto, že má v tomto kontexte zmysel uvádzať úpravy konkrétnych výstupov, ale skôr formálne a obsahové línie s potenciálom s dynamizačným potenciálom. V tomto ohľade možno považovať na prepracovaním javiskového konania prípadne koncepcného riešenia mizanscén. Vzhľadom na celkový charakter inscenácie pritom myslím skôr väčšie využívanie hercov ako prvkov výtvarného obrazu, ktorí tvoria spoločne s celkovým výtvarným riešením scény, nie príklon k divadlu postavenému viac na konaní hercov. Podobne možno považovať nad využitím hudby, ktorá by viac diferencovala jednotlivé výstupy resp. ich vnútornú štruktúru. V tomto prípade však ide opäť o proces, ktorému by bola treba následne prispôbiť štruktúru daných pasáží aj z pohľadu réžie a herectva.

Modré divadlo - Premena

Dielo Franza Kafku ma v slovenskom kultúrnom kontexte pomerne špecifické miesto. Na jednej strane ju vnímame ako súčasť českej kultúry, s ktorou máme jedinečný vzťah, na strane druhej si uvedomujeme, že samotná česká literatúra vníma Kafku v princípe ako cudzorodý prvok. Inak povedané, tak ako bol samotný autor pre Čechov málo Čech, pre Nemcov málo Nemecký a pre Židov málo Žid, aj pri jeho diele vnímame silné prepojenie na Prahu, na druhej strane od neho máme väčší odstup, než od rurálnejších autorov a autoriek ako bratia Mrtšikovci, či Alois Jirásek. Jednou z veľkých výhod inscenácia súboru Modré divadlo je jej komorný charakter, a z toho vyplývajúci blízky kontakt hercov s publikom. Premena v tomto prípade má charakter pohľadu do bytu Samsocov, možno dokonca pohľadu kľúčovou dierkou. Inscenácia má rozhodne veľký potenciál, ku ktorého úplnému naplneniu chýba doladenie niektorých detailov. Prvým je doriešenie práce s hercami, ktorých postava aktuálne nezasahuje aktívne do javiskového diania. Vzhľadom na charakter textu, inscenácie aj priestoru, nepovažujem za nevyhnutné využívať systém odchodov hercov zo scény, ktorý sa v inscenácii asi dvakrát objaví. Cestou je skôr hercov ponechať mimo centra javiskového diania a doladiť v detailoch ich bytie na scéne. Využiť sa dá obyčajné sedenie na stoličke, či využiť ich ako symbolický znak sveta za hranicami bytu (tým nemyslím žiadne ilustratívne znázornenie postáv, skôr surrealistický znak). Dovolím si tvrdiť, že je to línie snových obrazov, surrealistických prvkov a stiesnenosti, ktorá robí inscenáciu zaujímavou. Celkovému výsledku by preto mohlo pomôcť, ak by koncepcia hereckého stvárnenia postáv v tomto momente viac cizeloval komické, v podstate nelogické obrazy, nie motivácie, či charakter. Aj potenciál celého javiskového tvaru vidím najmä v rovine výtvarného znaku, v ktorom je aj herec viac výtvarným symbolom, než zhmotnením charakteru. V kombinácii s vhodne zvolenou hudbou môže byť výsledkom podnetné dielo.

Miro Zwiefelhofer